

អត្ថបទយល់ដឹងអំពី វីរុសកូវីដ-១៩ បម្លែងថ្មី

(New variant of Covid-19 virus)

អត្ថបទដោយ៖ លោកជំទាវវេជ្ជបណ្ឌិត ឱ រណ្ណឌីន រដ្ឋលេខាធិការ និងជាអ្នកនាំពាក្យក្រសួងសុខាភិបាលកម្ពុជា

ថ្ងៃទី៣១ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០២០

ក្នុងរយៈពេលថ្មីៗនេះ មានការចែកចាយព័ត៌មានស្តីពីការរកឃើញ វីរុសកូវីដ-១៩ បម្លែងថ្មី ដែលអ្នកវិទ្យាសាស្ត្រ នៅចក្រភពអង់គ្លេស ដែលបង្កើតជាការព្រួយបារម្ភមួយទៀតនៅលើសាកលលោក ក៏ដូចជាកម្ពុជា ទន្ទឹមនឹងពេលដែលបណ្តាប្រទេសនៅលើសាកលលោក កំពុងតែខិតខំប្រឹងប្រែងទប់ស្កាត់ការឆ្លងរាលដាលនៃវីរុសកូវីដ-១៩។ បច្ចុប្បន្ននេះ ការចម្លងនៃវីរុសកូវីដ-១៩ (ថ្មី ឬចាស់) កំពុងតែសកម្មក្នុងការចម្លងពីមនុស្សម្នាក់ទៅមនុស្សម្នាក់ តាមរយៈការប៉ះពាល់ផ្ទាល់ទៅនឹងទឹកផ្លូវដង្ហើមរបស់បុគ្គលដែលមានវីរុសនេះ ដូចជាការក្អក កណ្តាស់ជាដើម។

ដោយសារការព្រួយបារម្ភ និងមានសំណួរពាក់ព័ន្ធនឹងរាលដាលនៃវីរុសកូវីដ-១៩ បម្លែងថ្មី នាងខ្ញុំ សូមចូលរួមចែករំលែកនូវព័ត៌មានសម្រាប់ការយល់ដឹងជូនដល់បងប្អូនប្រជាពលរដ្ឋទាំងអស់ ដើម្បីជាទុនក្នុងការយល់ដឹង និងបង្កើនការយកចិត្តទុកដាក់របស់បុគ្គលម្នាក់ៗ ក្នុងកិច្ចការពារការចម្លងនៃវីរុសដ៏កាចសាហាវនេះ ទោះជាវីរុសកូវីដ-១៩ នេះ មានការបម្លែងទៅជាទម្រង់បែបណាក៏ដោយ ដែលមានជាសង្ខេបដូចតទៅ៖

១. ការរកឃើញវីរុសកូវីដ-១៩ បម្លែងថ្មី (B.1.1.7) រកឃើញនៅចក្រភពអង់គ្លេសនាថ្ងៃទី១៣ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០២០ និងបានរាយការណ៍ទៅអង្គការសុខភាពពិភពលោកនៅថ្ងៃទី១៤ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០២០ ដោយមានការលើកឡើងពីអ្នកវិទ្យាសាស្ត្រនៃប្រទេសនេះថា វាមានភាពឆ្លងលឿនជាងវីរុសដែលកំពុងតែចាចបច្ចុប្បន្ននេះ ក្នុងកម្រិតឆ្លងប្រហែលជា ០,៤ បន្ថែមលើសន្ទស្សន៍នៃការឆ្លងដែលមានបច្ចុប្បន្នក្នុងប្រទេសអង់គ្លេសនេះ (ប្រភព៖ វិទ្យាស្ថានប៉ារីស្ករម្ពុជានាភិក្ខុប្រជុំថ្ងៃទី២៥ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០២០ តាមប្រព័ន្ធអនឡាញ) ដែលធ្វើឲ្យមានកំណើនរហូតទៅដល់ប្រហែលជា ១,២ ទៅ ១,៥ នៅក្នុងប្រទេសអង់គ្លេស នេះបើនិយាយអំពីអត្រាកំណើន (Reproductive number (R)) របស់វីរុសនេះ (ប្រភព៖ អង្គការសុខភាពពិភពលោកភិក្ខុប្រជុំថ្ងៃទី២៥ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០២០ តាមប្រព័ន្ធអនឡាញ)។ អត្រាកំណើននេះ មានការប្រែប្រួលទៅតាមស្ថានភាពនៃការចម្លង និងការអនុវត្តអន្តរាគមន៍មិនមែនឱសថ (Non-Pharmaceutical Interventions) នៅប្រទេស និងជាសន្ទស្សន៍សម្រាប់បញ្ជាក់ពីសមត្ថភាពពង្រីកការឆ្លងរាលដាល ដែលធ្វើឲ្យមានការកើនឡើងម្តងទៀតនូវការឆ្លងនៃវីរុសកូវីដ-១៩ (ឆ្លងខ្លាំងជាងប្រភេទមុនៗ ដល់ទៅប្រហែលជា ៧០% (ប្រភព៖ Emma Bower, Dec. 21, 2020; Carl Zimmer and Benedict Carey, 23 December 2020; AKANE OKUTSU, Nikkei staff writer, 24 December 2020; ALJAZEERA News, 26 December 2020) នៅក្នុងប្រទេសមួយនេះ ហើយដែលគេ ក៏កំពុងបន្តការសិក្សាពីភាពឆ្លងលឿន ភាពធ្ងន់ធ្ងរឆ្លើនិក ភាពផ្លាស់ប្តូរអង់ទីភ័រ និងផលប៉ះពាល់នានាជាពិសេសទៅលើកំសាំងផងដែរ។

២. វីរុសកូវីដ-១៩ ប្រភេទថ្មី (new strain) នេះ គឺអ្នកវិទ្យាសាស្ត្រកំពុងតែធ្វើការសិក្សាលើប្រភេទវីរុសកូវីដ-១៩ ដែលបានបំប្លែង (Mutation) នេះ ដែលធ្លាប់មានការចុះផ្សាយកន្លងមកដែរលើការបំប្លែងនេះ ដូចជាពួកប្រភេទ 19A, 19B, 20A, 20B, 20C ជាដើម ហើយតាមការបង្ហាញរបស់អង្គការសុខភាពពិភពលោកនាថ្ងៃទី២៥ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០២០ តាមរយៈប្រព័ន្ធអនឡាញ បានឲ្យដឹងថា មកទល់ពេលនេះ ចាប់តាំងពីមានការផ្ទុះឡើងនូវវីរុសកូវីដ-១៩ នេះ គឺមានការបំប្លែងវីរុសកូវីដ-១៩ ខុសគ្នា

ចំនួន ២៩ស្ថានភាពនុយក្លេអូទីដបេសរីសែល ដែលចេញមកពីប្រភពដើមនៅរូបមានទៅហើយ ដែលគេបានប៉ាន់ប្រមាណថា មានការបំបែកនៃវីរុសនេះប្រហែលជា១ ទៅ ២បែបក្នុងមួយខែ ។ ការបំបែកនៃវីរុសជាទូទៅ គេតែងសង្កេតឃើញមានលើ វីរុសផ្សេងៗទៀតដែរ ត្រាន់តែថាការបំបែកនៃវីរុសកូវីដ-១៩នេះ ហាក់ដូចជាមានភាពលឿន តែមិនទាន់មានការបញ្ជាក់ ណាមួយដែលថា វាមានភាពធ្ងន់ធ្ងរបន្ថែមលើស្ថានភាពគ្លីនិកនោះឡើយ។

៣. វីរុសកូវីដ-១៩ មានការផ្លាស់ប្តូរជាបន្តបន្ទាប់ ដែលនាំឱ្យមានការលេចឡើងនូវបំបែកនៃវីរុស ឬ កំប្រែកំរិត ដែលកំប្រែកំរិត SARS-Cov-2 ថ្មីមួយនេះ៖

- ការបំបែកមួយ ត្រូវបានគេហៅថា UK Variant: SARS-CoV-2 VOC 20201201/501Y.V1 (ឬ B.1.1.7) មានដើមកំណើតនៅ ភាគអាគ្នេយ៍នៃប្រទេសអង់គ្លេស បានកើតឡើងក្នុងខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០២០ ហើយឥឡូវនេះ កំពុងរីករាលដាលយ៉ាងឆាប់ ហើស និងមានភាពលេចធ្លោនៅក្នុងចក្រភពអង់គ្លេស ហើយក៏បានរកឃើញថា គិតត្រឹមថ្ងៃទី២៧ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០២០ (ប្រភព៖ ALZAZEERA, Coronavirus pandemic) មានការនាំចូលទៅបណ្តាប្រទេសមួយចំនួនដូចជា កាណាដា ២ករណី ដា ណីម៉ាក ៩ករណី អូស្ត្រាលី ២ករណី ហូឡង់ ២ករណី បារាំង ១ករណី អ៊ីតាលី ២ករណី ហ្សែកដានី ២ករណី ឡេប៉ាណា ៦ករណី ជប៉ុន ៥ករណី នីហ្សេរីយ៉ា ៣ករណី សាំងហ្គាពូរ ១ករណី (តែមាន១១ករណីទៀតមានលទ្ធផលបឋមវិជ្ជមាន វីរុសកូវីដ-១៩ B.1.1.7 ហើយរងចាំការលទ្ធផលតេស្តបញ្ជាក់របន្ថែមទៀតនៅពេលនោះ) អេស្ប៉ាញ ៤ករណី (មានករណី សង្ស័យ ៣នាក់) ស៊ុយអែត ១ករណី និងចក្រភពអង់គ្លេស លើសពី ១,០០០ករណី និងមាន ២ករណី ជាប្រភេទបំបែក នៅប្រទេសអាហ្វ្រិកខាងត្បូងដែលខុសពីប្រភេទបំបែកនៅប្រទេសអង់គ្លេស។
- ការបំបែកមួយទៀត គឺរកឃើញនៅប្រទេសអាហ្វ្រិកខាងត្បូងក្នុងអំឡុងខែតុលា ឆ្នាំ២០២០ ដែលមានប្រភេទ ខុសពីប្រភេទបំបែកនៅចក្រភពអង់គ្លេស គេដាក់ឈ្មោះថា "SA Variant": 501Y.V2 (ឬ B.1.351) ដែលមាន ការបំបែកចេញពីប្រភេទបំបែកនៅចក្រភពអង់គ្លេសបន្ថែមទៀត ហើយមានភាពឆ្លងខ្លាំងជាងប្រភេទដើម នៅក្នុងប្រទេសមួយនេះ។

៤. លទ្ធផលសិក្សាបឋមនៅចក្រភពអង់គ្លេស បង្ហាញថា ប្រភេទកំប្រែកំរិតនៃវីរុសនេះ អាចឆ្លងបានច្រើនជាងកំប្រែកំរិត ដែលបានចាត់ចែងពីពេលមុនៗ ហើយរហូតមកដល់បច្ចុប្បន្ននេះ មិនទាន់មានការបង្ហាញពីការកើនឡើងនៃភាពធ្ងន់ធ្ងរ ជំងឺនេះនៅឡើយទេ។ ការស្រាវជ្រាវអង្កេតកំពុងបន្តធ្វើនៅចក្រភពអង់គ្លេស និងសហភាពអឺរ៉ុប សម្រាប់ស្វែងរក ព័ត៌មានបន្ថែមអំពីភាពធ្ងន់ធ្ងរនៃគ្លីនិក ការឆ្លង ការផ្លាស់ប្តូរអង់ទីគីរ និងផលប៉ះពាល់ដែលអាចនឹងកើតមានលើ ប្រសិទ្ធភាពវ៉ាក់សាំង និងការតាមដានករណីឆ្លងឡើងវិញ (re-infection) ផងដែរ។

៥. វិទ្យាស្ថានប៉ាស្ទ័រកម្ពុជា បានបញ្ជាក់ផ្លូវដងដែរថា ការផ្លាស់ប្តូរនៃប្រភេទវីរុសលើកំប្រែកំរិតនេះ មិនប៉ះពាល់ដល់តេស្ត ធ្វើរោគវិនិច្ឆ័យដែលត្រូវបានប្រើនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាឡើយ ហើយលទ្ធភាពនៃការធ្វើតេស្ត នៅតែអាចធ្វើបន្តទៀត បាន តែតម្រូវឱ្យមានវត្តមានបន្ថែមទៀតសម្រាប់ការធ្វើវិភាគរកប្រភេទនៃការបំបែកនេះនៅកម្ពុជា ដោយសារ បច្ចុប្បន្ននេះ យើងមិនទាន់អាចដឹងបាននូវវត្តមាននៃវីរុសបំបែកនេះដែរឬទេ ដោយសារខ្វះទិន្នន័យសម្រាប់ធ្វើវិភាគ។

៦. ការអំពាវនាវរបស់នាងខ្ញុំនៅពេលនេះ ហើយអ្វីដែលសំខាន់បំផុតនោះ ទោះជាវីរុសកូវីដ-១៩នេះមានលទ្ធភាពបំបែកច្រើន បែបក៏ដោយ ក៏វិធានការសុខភាពសាធារណៈសំខាន់ៗដូចខាងក្រោមនេះ នៅតែជាវិធានការចម្បងបំផុតសម្រាប់បុគ្គលគ្រប់រូប ដែលមិនត្រូវប្រហែសនោះឡើយ ដោយត្រូវតែរៀនរៃ ប្រុងប្រយ័ត្នជាប់ជានិច្ច និងត្រៀមជានិច្ចក្នុងការឆ្លើយតប និងជា ពិសេសទៅទៀតនោះ គឺនៅពេលដែលយើងកំពុងរងចាំនូវលទ្ធផល និងការមកដល់នៃវ៉ាក់សាំងកូវីដ-១៩ ដែលនឹងត្រូវចែក

ចាយមកបណ្តាប្រទេសជាសមាជិក ដោយមជ្ឈមណ្ឌលកូវ៉ាក់ (COVAX Facility) និងការវាយតម្លៃជាមុននូវប្រសិទ្ធភាព និងគុណភាពកំសាំង មុនការប្រើប្រាស់នៅកម្ពុជា ដោយអង្គការសុខភាពពិភពលោកនោះ ដើម្បីការពារខ្លួនលោកអ្នកពីការចម្លងវីរុសកូវីដ-១៩ (ទោះជាមានការបំប្លែងបែបណាក៏ដោយ) ជាការចាំបាច់បំផុតដែលយើងត្រូវនាំគ្នាអនុវត្តឲ្យបានខ្ជាប់ខ្ជួននូវវិធានការការពារខ្លួនដែលបានណែនាំដោយ **សម្តេចអគ្គមហាសេនាបតីតេជោ ហ៊ុន សែន នាយករដ្ឋមន្ត្រី នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា** ដែលបានថ្លែងទៅកាន់ជនរួមជាតិ នាថ្ងៃទី១៥ និងទី២៩ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០២០ និងការណែនាំនានារបស់ក្រសួងសុខាភិបាល ដោយបុគ្គលគ្រប់រូប ត្រូវចូលរួមអនុវត្តវិធានការសុខភាពសាធារណៈ ដូចតទៅ ៖

- ៣ការពារ៖ ពាក់ម៉ាស់ លាងដៃញឹកញាប់ និងរក្សាគម្លាតសុវត្ថិភាពបុគ្គលពីមួយម៉ែត្រកន្លះឡើង។
- ៣កុំ ៖ កុំទៅកន្លែងមនុស្សច្រើនកុះករ កុំទៅកន្លែងបិទជិត គ្មានខ្យល់ចេញចូល ប្រើម៉ាស៊ីនត្រជាក់ច្រើន និងកុំប៉ះពាល់គ្នានៅពេលជួបគ្នាដូចជាកុំចាប់ដៃគ្នា កុំកៀកស្មាគ្នា ឬកុំឱបគ្នា ជាដើម។
- ត្រូវបន្តការរស់នៅធម្មតាតាមបែបគន្លងថ្មី ដោយចេះកែប្រែវិធានការ និងទម្លាប់នៃការរស់នៅ ដោយប្រកាន់យកនូវការការពារការចម្លងវីរុសកូវីដ-១៩ តាមការណែនាំខាងលើនេះ។
- បន្តការត្រួតពិនិត្យឲ្យបានតឹងរឹងជាទីបំផុតនូវគ្រប់ច្រកចេញ-ចូលកម្ពុជា និងបុគ្គលដែលមានតម្រូវការឲ្យធ្វើត្រួតពិនិត្យស័កចំនួន ១៤ ថ្ងៃ ចាំបាច់ត្រូវតែអនុវត្តឲ្យបានត្រឹមត្រូវ មិនត្រូវរត់គេចវេស ហើយត្រូវអនុវត្ត "សិទ្ធិមិនចម្លងវីរុសកូវីដ-១៩" ទៅអ្នកដទៃ ឲ្យបានល្អជាទីបំផុត។
- ការចូលរួមពីសហគមន៍ និងក្រុមគ្រួសារ ជាការសំខាន់នៅក្នុងបរិបទប្រយុទ្ធនឹងជំងឺកូវីដ-១៩ ដោយត្រូវចូលរួមរាយការណ៍ជូនអង្គការសមត្ថកិច្ច ប្រសិនបើមានជនចំណូលថ្មីមកពីក្រៅប្រទេស មកស្នាក់នៅក្នុងភូមិ ឬផ្ទះរបស់ខ្លួន ហើយរួមចំណែកមើលការខុសត្រូវថែទាំសុខភាពគ្រួសារខ្លួន ឲ្យបានល្អ ចេះជួយរំលឹកគ្នាអំពីវិធានការការពារខ្លួនមិនឲ្យឆ្លងជំងឺកាចសាហាវនេះ ទើបយើងកាត់ផ្តាច់បាននូវខ្សែចម្លងចូលក្នុងសហគមន៍ និងមានការរស់នៅធម្មតាតាមបែបគន្លងថ្មី ប្រកបរបរស៊ីបានជាធម្មតា។

៧. **ការប្រហែសខ្លួន** ដោយមើលស្រាលលើលទ្ធភាពនៃការចម្លងរបស់វីរុសកូវីដ-១៩ គឺជាការមើលងាយខ្លួនឯង ដោយទុកខ្លួនឯង ឲ្យវីរុសកូវីដ-១៩ សប្បាយចិត្ត អាចវិលមកដោយសេរីមកលើសីតវិញខ្លួនឯង ធ្វើឲ្យធ្លាក់ខ្លួនឈឺ និងអាចមានសភាពធ្ងន់ធ្ងរ អាចស្លាប់បាត់បង់ជីវិតបាន ប្រសិនបើនៅតែប្រហែសខ្លួន មើលស្រាលលើលទ្ធភាពនៃការបង្កជំងឺកូវីដ-១៩ នេះ។

៨. **ជាចុងក្រោយនេះ** សូមបងប្អូនសាធារណជន ចងចាំថា ទោះជាវីរុសកូវីដ-១៩ ចេះមានការបំប្លែងទៅជាបែបថ្មីក៏ដោយ ដែលមើលទៅហាក់ដូចជាមានហានិភ័យនៃការចម្លងខ្លាំងក៏ពិតមែន ក៏ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើបុគ្គលគ្រប់រូបអនុវត្តបានយ៉ាងត្រឹមត្រូវនូវវិធានការសុខភាពសាធារណៈ ដូចជម្រាបជូនខាងលើនេះ នោះលោកអ្នក នឹងចូលរួមកាត់បន្ថយបានជាអតិប្បិមាននូវការចម្លងវីរុសនេះជាមិនខានឡើយ។

៩. **នាងខ្ញុំសូមគោរពជូនពរឆ្នាំថ្មីសាកល ២០២១** សូមបងប្អូនប្រជាពលរដ្ឋកម្ពុជាទាំងអស់ មានសុខភាពល្អបរិបូណ៌ ចៀសផុតនូវការឆ្លងវីរុសកូវីដ-១៩ និងជំងឺដង្កាត់ផ្សេងៗទៀត ព្រមទាំងមានសុខសុភមង្គលក្នុងក្រុមគ្រួសាររៀងៗខ្លួន។ រីករាយឆ្នាំថ្មី ២០២១! និងសូមអរគុណ។